

Ярослав Іванович ЧАЙКОВСЬКИЙ

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри банківської справи,
Тернопільський національний економічний університет
E-mail: slawik1966@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

Чайковський, Я. І. Проблеми та напрямки підвищення ефективності функціонування банківської системи України [Текст] / Ярослав Іванович Чайковський // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2016. – Том 23. – № 1. – С. 153-160. – ISSN 1993-0259.

Анотація

У статті визначено особливості функціонування банківської системи України, проведено аналіз її розвитку та сучасного стану. Досліджено тенденції, розглянуто переваги та недоліки участі іноземного капіталу в національній банківській системі. Проведено аналіз результатів діяльності банків і показників, які характеризують ефективність останньої в сучасних умовах фінансово-економічної кризи та європейської інтеграції. Визначено основні чинники, які впливають на ефективність діяльності банківських установ України. Розглянуто проблему капіталізації вітчизняних банків та її вирішення шляхом злиття і поглинання. Обґрунтовано напрямки підвищення ефективності функціонування банківської системи через удосконалення грошово-кредитної політики Національного банку України щодо ліквідації банків через їх реорганізацію, покращення їх кредитної політики.

Ключові слова: банк; банківська система; банки з іноземним капіталом; Національний банк України; власний капітал; статутний капітал; капіталізація; ліквідація; реорганізація; злиття; приєднання.

Yaroslav Ivanovych CHAYKOVSKYY

PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of Banking Business,
Ternopil National Economic University
E-mail: slawik1966@gmail.com

**PROBLEMS AND DIRECTIONS OF IMPROVING THE EFFICIENCY OF FUNCTIONING THE
BANKING SYSTEM OF UKRAINE**

Abstract

The article has defined the features of functioning of the banking system of Ukraine. The development and present state of the domestic banking system are analyzed. Trends of foreign capital in the national banking system are investigated. Advantages and disadvantages of foreign capital in the domestic banking system are considered. Results of banking activities and indicators that characterizing the effectiveness of the national banking system in the modern conditions of financial and economic crisis and European integration are analyzed. Main factors that affect the effectiveness of banking institutions in Ukraine are defined. Main factors that affect the effectiveness of activity of the banks of Ukraine are defined. The problem of capitalization of domestic banks and its solution through mergers and acquisitions of banks are considered. Directions of improving the efficiency of the banking system functioning by improving the monetary policy of the National Bank of Ukraine to eliminate banks through of their reorganization, improving credit policy of banks are substantiated.

Keywords: bank; banking system banks with foreign capital; the National Bank of Ukraine; the equity capital; capitalization; liquidation; reorganization; mergers; acquisitions.

Вступ

У сучасних умовах для стабілізації фінансово-економічної ситуації в країні необхідна ефективно функціонуюча, надійна та розвинена банківська система. З метою забезпечення ефективного функціонування банківської системи України в умовах фінансово-економічної кризи та посилення євроінтеграційних процесів необхідно дослідити особливості сучасного стану та визначити перспективи її розвитку. Усе це зумовлює актуальність розроблення заходів, спрямованих на реформування банківської системи із урахуванням сучасного стану та євроінтеграційних напрямків розвитку економіки України.

Питанням розвитку та функціонування банківської системи України присвячені праці І. С. Гуцала [3], О. В. Дзюблюка [4;12], М. Г. Дмитренка [5], В. В. Коваленко [6; 7], О. Г. Кореневої [6], І. Ю. Кочуми [5], Л. І. Кузнецової [7], В. І. Міщенко [10], Л. О. Примостки [9], А. В. Шаповалова [10] та ін. Водночас питання заходів, спрямованих на реформування банківської системи із урахуванням фінансово-економічної кризи та євроінтеграційних напрямків розвитку економіки України з метою запобігання ризикам потребують подальшого дослідження.

Мета статті

Метою статті є дослідження розвитку, сучасного стану діяльності банків, визначення переваг і недоліків та обґрунтування напрямків підвищення ефективності функціонування і реформування банківської системи України.

Виклад основного матеріалу дослідження

Україна вступила в найвідповідальнішу і найскладнішу стадію здійснення реформ – період, який супроводжується масовими банкрутствами банків, інфляцією, девальвацією національної грошової одиниці, безробіттям та ін. Тому важко переоцінити в цій ситуації значення вітчизняної банківської системи загалом і кожної установи зокрема.

Розвиток банківської системи в Україні, забезпечення на ділі її ефективної підтримки з боку держави – одне з пріоритетних завдань економічної політики на сучасному етапі фінансово-економічної кризи та європейської інтеграції. У вітчизняній банківській системі останніми роками простежуються кількісні та якісні тенденції, які відображають як позитивні, так і негативні характеристики розвитку діяльності банківських установ.

На 1 січня 2016 року кількість банків, які мають банківську ліцензію, становила 117, з них 1 банк має ліцензію санаційного банку (табл. 1).

Таблиця 1. Кількість банків, які мають банківську ліцензію та з іноземним капіталом в Україні у 2008–2015 роках [8]

№ з/п	Назва показника	01.01.2009 р.	01.01.2010 р.	01.01.2011 р.	01.01.2012 р.	01.01.2013 р.	01.01.2014 р.	01.01.2015 р.	01.01.2016 р. #
1.	Кількість банків, які мають банківську ліцензію	184	182	176	176	176*	180*	163*	117*
1.1	з них: з іноземним капіталом	53	51	55	53	53	49	51	41
1.2	у т.ч. зі 100 % іноземним капіталом	17	18	20	22	22	19	19	17
2	Частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків, %	36,7	35,8	40,6	41,9	39,5	34,0	32,5	43,3

* з них 1 банк має ліцензію санаційного банку

без неплатоспроможних банків

За 2014-2015 роки в Україні ліквідували 63 банки. Зокрема, протягом 2014 року було визнано неплатоспроможним 33 банки, по 17 з яких були прийняті рішення про ліквідацію. Таким чином, протягом останніх двох років кількість банків, які мають ліцензію Національного банку України, скоротилася зі 180 на 1 січня 2014 року до 117 банків на 1 січня 2016 року (див. табл. 1).

Кількість банків з іноземним капіталом за 2015 рік скоротилася на 10 банків й на 1 січня 2016 року становила 41, кількість банків зі 100 % іноземним капіталом скоротилася на 2 банки до 17. Однак у 2015 році частка іноземного капіталу у статутному капіталі банків збільшилася з 32,5 % на 1 січня 2015 року до 43,3 % на 1 січня 2016 року (див. табл. 1) [8].

Причинами зростання частки іноземного капіталу в статутному капіталі банків України, на нашу думку, є зменшення кількості банків з національним капіталом у зв'язку з їх неплатоспроможністю та ліквідацією і значною кількістю збиткових банків.

Зростання частки іноземного капіталу в банківській системі України має як позитивні, так і негативні наслідки.

Позитивними наслідками проникнення іноземного капіталу в банківську систему є: акумулювання дешевих іноземних інвестиційних ресурсів та вкладання їх у вітчизняну економіку; зростання конкуренції в банківській системі; запровадження міжнародного досвіду ведення банківського бізнесу, стандартів банківської діяльності та управління ризиками; впровадження нових банківських технологій і методів управління; просування нових видів банківських продуктів і послуг, перш за все роздрібних; надання коштів, консультаційних та інших послуг клієнтам при виході на міжнародні ринки грошей і капіталів; пошук і залучення зовнішніх партнерів для розвитку банківської справи в Україні; підвищення ефективності здійснення банківських операцій; поліпшення якості обслуговування клієнтів; робота над підвищенням фінансової грамотності населення; постійна увага до підвищення кваліфікації персоналу банку.

Однак є ризики, пов'язані зі швидким зростанням частки іноземного капіталу в банківській системі. Так у Республіці Польща, як і в інших країнах Центральної та Східної Європи, більше 75 % капіталу банків належить зарубіжним інвесторам [10, с. 113].

Недоліками, які пов'язані з проникненням іноземного капіталу в банківський сектор України, є: посилення залежності національної банківської системи від іноземного капіталу, що загрожує економічній, політичній і фінансовій незалежності країни; збільшення конкурентного тиску на вітчизняних учасників банківського ринку; підвищення системного ризику в країні внаслідок перенесення наслідків економічних та фінансових криз з інших країн; ускладнення контролю з боку Національного банку України як органу банківського регулювання та нагляду за операціями банків з іноземним капіталом, рухом грошей, іноземної валюти та капіталу; ризик появи в країні банків з ненадійною репутацією, які матимуть на меті отримання прибутку від спекулятивних операцій, стимулювання споживання та імпорту; недостатньо активне використання іноземного капіталу для кредитування реального сектору економіки.

Тому доцільно привести у відповідність вітчизняне банківське законодавство до європейських і світових стандартів ведення банківського бізнесу та на законодавчому рівні обмежити участь іноземного капіталу у банківській системі України.

Так у США, Японії, Швеції та в інших країнах частка іноземного капіталу у банківській системі становить від 0 до 7 % [5, с. 106].

Діяльність банків протягом 2012-2013 років характеризувалася ефективністю діяльності. Так прибуток по системі банків за 2012 рік становив 7304 млн грн, а за 2013 рік – 1436 млн грн. У 2012–2013 роках банками України було досягнуто додатного рівня рентабельності активів відповідно 0,45 %, 0,12 % та рентабельності капіталу – 3,03 %, 0,81 % (табл. 2).

Таблиця 2. Результати діяльності банків України за 2009–2015 роки [8]

(млн грн)

№ з/п	Назва показника	01.01. 2010 р.	01.01. 2011 р.	01.01. 2012 р.	01.01. 2013 р.	01.01. 2014 р.	01.01. 2015 р.	01.01. 2016 р.
1.	Резерви за активними операціями банків	122433	148839	157907	141319	131252	204931	321303
2.	Доходи	142995	136848	142778	150449	168888	210201	199193
3.	Витрати	181445	149875	150486	145550	167452	263167	265793
4.	Результат діяльності	-38450	-13027	-7708	4899	1436	-52966	-66600
5.	Рентабельність активів, %	-4,38	-1,45	-0,76	0,45	0,12	-4,07	-5,46
6.	Рентабельність капіталу, %	-32,52	-10,19	-3,64	3,03	0,81	-30,46	-51,91

Діяльність банківського сектору в 2009-2011, 2014-2015 роках була збитковою. Так за 2014 рік збиток банківського сектору становив 52966 млн грн, а за 2015 рік – уже 66600 млн грн (див. табл. 2). У 2015 році доходи українських банків склали 199193 млн грн, тоді як витрати – 265793 млн грн. Основну частку доходів становлять процентні доходи – 135145 млн грн, або 67,8 % загального обсягу. Таку структуру необхідно змінити на користь комісійних доходів, які у 2015 році склали 28414 млн грн, або 14,3 % [8].

Від’ємний фінансовий результат банківської системи України за підсумками 2014–2015 років зумовлений насамперед погіршенням якості активів банків, що зумовлює необхідність подальшого доформування резервів. Так обсяг сформованих резервів за підсумками 2015 року порівняно з підсумками 2014 року збільшився на 116372 млн грн, або на 56,8 %, та станом на 1 січня 2016 року складає 321303 млн грн (див. табл. 2). Враховуючи значну питому вагу кредитів в іноземній валюті в клієнтському кредитному портфелі банків і деяке погіршення якості обслуговування позичальниками кредитів, цілком припустимо, що банки будуть вимушені доформувати резерви, що негативно впливатиме як на показники дохідності, так і на рівень капіталізації банківської системи України [1, с. 21]. Продовження зростання резервів за кредитними вкладеннями без випереджального нарощення власного капіталу і кредитного портфеля є стримувальними чинниками розвитку банківської системи України.

Діяльність банків залишається низькорентабельною. Значення показників рентабельності активів і рентабельності капіталу у 2009–2011, 2014–2015 роках були від’ємними, що свідчить відповідно про неефективне розміщення банками ресурсів і використання капіталу (див. табл. 2)

Основною причиною збиткової та неефективної діяльності банків України є різке погіршення якості кредитного портфеля через неспроможність багатьох позичальників повертати свої кредити та сплачувати відсотки, що обумовило високі відрахування в резерви за активними операціями.

Так у 2015 році тривала тенденція щодо підвищення частки задовженої заборгованості за кредитами, яка станом на 1 січня 2016 року становила 22,1 % суми наданих кредитів (рис. 1).

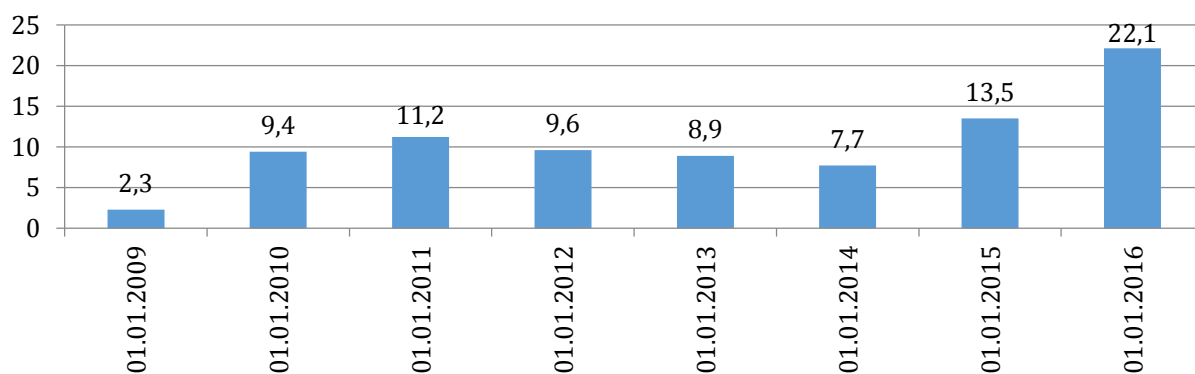


Рис. 1. Динаміка частки простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів, % [8]

З огляду на ліквідацію окремих банківських установ та збиткову і неефективну діяльність, обсяг капіталу банків протягом 2015 року зменшився на 44310 млн грн, або на 29,9 %, та станом на 1 січня 2016 року складає 103713 млн грн. Питома вага капіталу в пасивах банків скоротилася з 311,24 % на 1 січня 2015 року до 8,27 % на 1 січня 2016 року (табл. 3).

Розмір власного капіталу й надалі залишається меншим за статутний (див. табл. 3). Це можна пояснити значними збитками банківської системи України у 2009-2011, 2014-2015 роках (див. табл. 2).

Національний банк України зобов'язав банки поетапно збільшити статутний капітал зі 120 млн грн до 500 млн грн у період до 11 липня 2024 року. За 2015 рік статутний капітал банків зріс на 26218 млн грн, або на 14,55 %, до 206387 млн грн (див. табл. 3). Це підвищило рівень капіталізації банківського сектору.

Незважаючи на це, рівень капіталізації вітчизняних банків, особливо порівняно із закордонними банківськими установами, залишається ще досить низьким. Тому проблема підвищення рівня капіталізації банків України, зокрема малих, як одна з передумов їхньої фінансової стійкості та надійності залишається надзвичайно актуальною [11, с. 35].

Таблиця 3. Дані щодо структури пасивів банків України у 2009 - 2015 роках [8]

(млн грн)								
№ з/п	Назва показника	01.01. 2010 р.	01.01. 2011 р.	01.01. 2012 р.	01.01. 2013 р.	01.01. 2014 р.	01.01. 2015 р.	01.01. 2016 р.
1.	Пасиви, усього	880302	942088	1054280	1127192	1278095	1316852	1254385
2.	Капітал	115175	137725	155487	169320	192599	148023	103713
3.	Частка капіталу в пасивах, %	13,08	14,62	14,75	15,02	15,07	11,24	8,27
4.	Статутний капітал банків	119189	145857	171865	175204	185239	180150	206387
5.	Частка статутного капіталу в капіталі, %	103,49	105,91	110,53	103,49	86,18	121,70	199,00

Однією з найгостріших у розвитку банківської системи є проблема захисту власного та статутного капіталів від знецінення. Так, незважаючи на номінальне зростання обсягів власного та статутного капіталів банків, спостерігається реальне їх зниження в окремих періодах за рахунок девальвації гривні. Під час загострення фінансових криз 2009, 2014 та 2015 років українські банки втрачають власний капітал. І хоча вдається відновлювати тенденцію зростання власного капіталу протягом 2009-2013 років і статутного капіталу банківської системи протягом 2009-2013 років та у 2015 році, їх обсяг у доларовому еквіваленті в результаті девальвації гривні впродовж 2009, 2014-2015 років зменшується.

Інфляція також зменшила капітал усіх банків.

На сьогодні капітал банківської системи залишається недостатнім як для стабільного функціонування і розвитку банківської системи, так і забезпечення розвитку реальної економіки за інноваційно-інвестиційною моделлю.

Зобов'язання банків за 2009-2014 роки зросли в 1,5 рази. Загальний обсяг зобов'язань банків за 2015 рік зменшився на 18157 млн грн, або на 1,6 %, і на 1 січня 2016 року становив 1150672 млн грн. Кошти суб'єктів господарювання збільшилися за 2015 рік на 56254 млн грн, або на 21,5 %, – до 317626 млн грн, а кошти фізичних осіб скоротилися на 27311 млн грн, або на 6,6 %, до 389060 млн грн (табл. 4). На нашу думку, зменшення абсолютної суми коштів фізичних осіб свідчить про зниження довіри до банків саме з боку населення.

Важливою функцією банківської системи є трансформація тимчасово вільних коштів у банківські ресурси та їх наступне скерування в розвиток тих галузей економіки, які мають потребу у фінансовому забезпеченні виробництва та інноваційно-інвестиційних проектів.

Таблиця 4. Динаміка і структура зобов'язань банків за 2009-2015 роки [8]

(млн грн)

№ з/п	Назва показника	01.01. 2010 р.	01.01. 2011 р.	01.01. 2012 р.	01.01. 2013 р.	01.01. 2014 р.	01.01. 2015 р.	01.01. 2016 р.
1.	Зобов'язання банків	765127	804363	898793	957872	1085496	1168829	1150672
2.	Кошти суб'єктів господарювання:	115204	144038	186213	202550	234948	261372	317626
3.	Частка коштів суб'єктів господарювання у зобов'язаннях, %	15,1	17,9	20,7	21,2	21,6	22,4	27,6
4.	Кошти фізичних осіб	210006	270733	306205	364003	433726	416371	389060
5.	Частка коштів фізичних осіб у зобов'язаннях, %	27,5	25,7	34,1	38,0	40,0	27,3	33,8

Обсяг активів банків із року в рік зростає. Активи банків за 2009–2015 роки зросли в 1,6 рази і станом на 1 січня 2016 року становили 1571411 млн грн (табл. 5).

Більшу частину загальних активів складають кредитні операції, а відсоток за позиками був і залишається основним джерелом доходів банків. Частка кредитного портфеля в загальних активах

поступово знижувалася з 74,6 % у 2009 році до найнижчого рівня – 61,4 % у 2015 році (див. табл. 5). Протягом 2009-2012 рр. одночасно високими темпами відбувалося зменшення питомої ваги кредитного портфеля в активах банків за рахунок зростання частки всіх інших статей балансу, зокрема вкладень у цінні папери.

Таблиця 5. Динаміка і структура активів банків за 2009 – 2015 роки [8]

(млн грн)

№ з/п	Назва показника	01.01. 2010 р.	01.01. 2011 р.	01.01. 2012 р.	01.01. 2013 р.	01.01. 2014 р.	01.01. 2015 р.	01.01. 2016 р.
1.	Загальні активи	1001626	1090248	1211540	1267892	1408688	1520817	1571411
2.	Річний темп приросту загальних активів, %	2,9	8,9	11,1	4,7	11,1	8,0	3,3
3.	Кредити надані	747348	755030	825320	815327	911402	1006358	965093
4.	Частка кредитів наданих у загальній сумі активів, %	74,6	69,3	68,1	64,3	64,7	66,2	61,4
5.	Зростання кредитів наданих, %	-5,7	1,0	9,3	-1,2	11,8	10,4	-4,1
6.	Вкладення в цінні папери	39335	83559	87719	96340	138287	168928	198841
7.	Зростання вкладень у цінні папери, %	-3,1	112,4	5,0	9,8	43,5	22,2	17,7
8.	Частка вкладень у цінні папери у загальній сумі активів, %	3,9	7,7	7,2	7,6	9,8	11,1	12,7

Висновки та перспективи подальших розвідок

Результати аналізу сучасного стану банківської системи України вказують на позитиви і негативи розвитку діяльності таких установ. Недоліки показують, що основні цілі розвитку банківської системи України: забезпечення надійності, фінансової стійкості та конкурентоспроможності, нині ще не досягнуті.

Причини, які викликали вищезазначені негативні наслідки діяльності банківської системи, можна поділити на три групи [3, с. 42]:

- загострення кризи реальної економіки передусім у сфері виробництва;
- недосконалість грошово-кредитної політики Національного банку України щодо банківських установ, зокрема їх ліквідації;
- внутрішньобанківські чинники, відсутність виробленої стратегії і тактики роботи банків в умовах фінансово-економічної кризи.

Сьогодні настав час зміни стратегії і тактики роботи як Національного банку України, так і решти установ.

Активізації кризи банківської діяльності сприяла жорстка грошово-кредитна політика Національного банку України, недостатня оперативність та ефективність контролю з його боку за діяльністю банківських установ та недоліки в їх діяльності. Варто зазначити, що банківський нагляд вчасно не виявив і не допоміг банкам-банкрутам.

У процесі подальшого поглиблення банківської реформи з метою всебічного зміцнення та очищення банківської системи, забезпечення на ділі її ефективної підтримки з боку держави необхідно розглядати питання не лише зменшення кількості установ, але й якісного розвитку банківської системи України. Зменшення кількості, зокрема зарахування до категорії неплатоспроможних, відкликання ліцензії та ліквідація має відбуватися з використанням зарубіжного досвіду. З боку держави необхідно проводити не політику ліквідації банківських установ, а політику «кількісного пом'якшення» через їх реорганізацію шляхом злиття чи приєднання (поглинання) і спільних зусиль як Національного банку України, так і уряду. Держава має стимулювати розвиток власної банківської системи, інакше з'являться можливості виникнення

явища монополізації на фінансово-кредитному ринку, а на місце вітчизняних банків придуть іноземні.

Для забезпечення стабільного функціонування та розвитку банківської системи, покриття ризиків у діяльності банків, підвищення конкурентоспроможності, рівень капіталізації банків залишається недостатнім. Збільшення рівня капіталізації банків України повинно бути основною складовою у стратегії їхнього зростання. Одним із способів підвищення рівня капіталізації банків є процеси їх реорганізації шляхом злиття та приєднання (поглинання). Використання іноземного капіталу також є чинником нарощування капіталізації банківської системи.

Кожен банк має у своєму портфелі проблемні кредити. Але при цьому важливе значення мають обсяги такої заборгованості та темпи її зростання. Банківські установи мають прикладати максимум зусиль, аби відсоток неповернення кредитів був якомога нижчим.

Для мінімізації ризиків неповернення банківських кредитів позичальниками банки, на нашу думку, повинні: деталізувати етапи кредитного процесу; дотримуватися вимог Національного банку України при оцінці кредитоспроможності юридичних осіб і розробляти та удосконалювати власні методики аналізу кредитоспроможності фізичних осіб; розробляти різні види кредитних договорів залежно від виду кредиту; не підходити формально при структуруванні кредиту та при укладанні кредитних договорів з позичальниками; активно використовувати процентну політику як метод стимулювання отримання позичальниками кредитів, зокрема знижувати процентні ставки за кредитами у виробництво; здійснювати постійний кредитний моніторинг, проводити попередній, поточний та наступний контроль виконання позичальниками умов кредитного договору; аналізувати чинники виникнення проблемних кредитів та управляти ними шляхом їх реструктуризації, зокрема валютних кредитів; підвищувати кваліфікацію кредитних працівників банку для покращення якості та культури кредитного обслуговування клієнтів.

Так організація процесу кредитування у публічному акціонерному товаристві «Державний ощадний банк України» (ПАТ «Ощадбанк») передбачає дванадцять етапів, у банку розроблена власна методика аналізу кредитоспроможності фізичних осіб, використовуються різні види кредитних договорів, найнижча процентна ставка за кредитами, моніторинг починається з процесу видачі кредиту і продовжується до моменту закінчення дії конкретної кредитної угоди. Банк активно співпрацює з позичальниками щодо своєчасного виконання ними взятих на себе зобов'язань за кредитами і недопущення простроченої заборгованості. У випадку виникнення у позичальників з об'єктивних причин тимчасових фінансових труднощів банк здійснює реструктуризацію кредитної заборгованості. Особливу увагу та значення в ПАТ «Ощадбанк» звертають на підвищення кваліфікації кредитних працівників.

Проте глибоку банківську кризу не можна подолати лише банківськими заходами, кредитними, монетарними інструментами, бо її першопричина прихована в економіці. Саме тому потрібно ставити питання про економіку і банки, а не тільки банківську проблему. На взаємодії органів державної влади, Національного банку України, банківських установ повинен базуватися подальший розвиток вітчизняної банківської системи. Більш глибокий аналіз становлення, розвитку та сучасного стану діяльності банківських установ, їх проблем та напрямів вирішення в умовах фінансово-економічної кризи та європейської інтеграції сприятиме реформуванню та подальшому розвитку в Україні надійної та ефективної банківської системи.

Список літератури

1. Аналітичний огляд банківської системи України за 2014 рік НРА «Рюрик». – [Електронний ресурс]. – Національне рейтингове агентство «Рюрик». – 2015. – 30 с. – Режим доступу : http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_4_kv_2014.pdf.
2. Банківська система 2015: виклики та перспективи [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>.
3. Гуцал, І. С. Банківська система України сьогодні: основні проблеми і перспективи розвитку [Текст] / І. С. Гуцал, Я. І. Чайковський // Фінанси України. – 1997. – № 8. – С. 42 – 48.
4. Дзюблюк, О. В. Проблеми забезпечення ефективного функціонування банківської системи в перехідній економіці [Текст] / О. В. Дзюблюк // Вісник Національного банку України. – 2005. – №3. С. 30-45.
5. Дмитренко, М. Г. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України в умовах глобалізації фінансових ринків [Електронний ресурс] / М. Г. Дмитренко, І. Ю. Кочума // Вісник Університету банківської справи Національного банку України, 2008. – № 3. – С. 102 – 107. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/VUbsNbU/2008_3/Visnyk%20UBS%20NBU%203_78.pdf.
6. Коваленко, В. В. Ефективність банківської системи в умовах глобальної конкуренції [Електронний ресурс] / В. В. Коваленко, О. Г. Коренева // Economics and Management: Challenges and Perspectives:

-
- Collection of scientific articles. – Vienna, Austria: “EastWest” Association For Advanced Studies and Higher Education GmbH, 2015. – С. 140-145. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3319/1/Ефективність%20банківської%20системи%20в%20умовах%20глобальної%20конкуренції.pdf>.
7. Кузнецова, Л. В. Вплив глобалізаційних процесів на фінансову стійкість банківської системи [Текст] / Л. В. Кузнецова, В. В. Коваленко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – №2 (128). – С. 264-271.
 8. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798.
 9. Примостка, Л. О. Сучасний стан та тенденції банківського кредитування [Електронний ресурс] / Л. О. Примостка // Фінанси, облік і аудит : зб. наук. праць / відп. ред. А. М. Мороз. – К. : КНЕУ, 2010. – Вип. 15. – С. 163-170. – Режим доступу: http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/273/1/15_19.pdf.
 10. Проблеми реформування банківської системи України в контексті європейської інтеграції: інформаційно-аналітичні матеріали. Вип. 8 [Текст] / В. І. Міщенко, А. В. Шаповалов, В. В. Крилова, В. В. Ващенко, Н. В. Гришук та інші. – К.: Національний банк України. Центр наукових досліджень, 2007. – 266 с.[Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Publication/research/Centre_S_S/Eurointegration.pdf.
 11. Річний звіт Національного банку України за 2014 рік. – К.: Національний банк України. – 2015. – 212 с. [Електронний ресурс].– Режим доступу: // <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=17568764>.
 12. Розвиток банківської системи України як основа реалізації стратегії економічного зростання[Текст]: монографія / За ред. д. е. н., проф. О. В. Дзюбlyюка. – Тернопіль: ТНЕУ, 2010. – 384 с.

References

1. *Analytical review of the banking system of Ukraine at 2014 year NRA “Rurik”*. (2015). National rating agency “Rurik”. Retrieved from: http://rurik.com.ua/documents/research/bank_system_4_kv_2014.pdf.
2. *The banking system 2015: challenges and perspectives*. (2015). Retrieved from: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673>.
3. Gutsal, I. and Chaikovskiy, Ya.. (1997). The banking system of Ukraine today: the main problems and prospects of development. *Finances of Ukraine*, 8, 42-48.
4. Dzyublyuk, A. (2005). Problems of ensuring the effective functioning of the banking system in transitional economy. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*, 30-45.
5. Dmytrenko, M. and Kochuma, I. (2008). Problems and prospects of development of the banking system of Ukraine in the conditions of globalization of financial markets. *Visnyk of the University of Banking of the National Bank of Ukraine*, 3, 102-107. Retrieved from: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/VUbsNbU/2008_3/Visnyk%20UBS%20NBU%203_78.pdf.
6. Kovalenko, V. and Koreneva, O. (2015). Effectiveness of the banking system in conditions of global competition. *Economics and Management: Challenges and Perspectives: Collection of scientific articles*. – Vienna, Austria: “East West” Association For Advanced Studies and Higher Education GmbH, 140-145. Retrieved from: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3319/1/Ефективність%20банківської%20системи%20в%20умовах%20глобальної%20конкуренції.pdf>.
7. Kuznetsova, L. and Kovalenko V. (2012). Influence of global processes on the financial stability of the banking system. *Actual problems of economy*, 2, 264-271.
8. *The official site of the National Bank of Ukraine* (2016). Retrieved from: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798.
9. Prymostka, L. (2010). Modern state and tendencies of the banks activity in crediting. *Finance, accounting and auditing*, 15, 163-170. Retrieved from: http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/273/1/15_19.pdf.
10. Mishchenko, V., Shapovalov, A., Krylov, V., Vashchenko, V., Gryshuk, N. and others. (2007). *Problems of reformation the banking system of Ukraine in the context of European integration*. Information and analytical materials, 8. Retrieved from: http://www.bank.gov.ua/Publication/research/Centre_S_S/Eurointegration.pdf.
11. *Annual report of the National Bank of Ukraine in 2014*. (2015). Retrieved from: // <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=17568764>.
12. Dzyublyuk, A. (2010). *The development of the banking system of Ukraine as a basis of realization of strategy of economic growth*. Ternopil: TNEU.

Стаття надійшла до редакції 04.04.2016 р.